

FCR YAYIN LTD.

Genel Yayın No. | General Publication Number: 1764

FCR Sertifika No. | Certificate Number: 46550

ISNI: 0000 0004 4657 1968

ROR ID: ror.org/00zznvq98

Alt Marka | Imprint: Fecr

Yayın No | Publication Number: 1051

Kitap Adı : Kutsal Adımlar Hac ve Umre Rehberi

Alt Başlık : QR Kodlu Ziyaret Yerleri

Book Title : Sacred Steps A Guide to Hajj and Umrah

Subtitle : QR Code-Enabled Visiting Sites

ISBN : 978-625-8724-06-6

DOI : doi.org/10.70458/fcr.9786258724066

Yazar | Author: Musa Saygılı | orcid.org/0009-0007-1120-2061

Kurum | Institution: Diyanet İşleri Başkanlığı

ROR ID: ror.org/007x4cq57

Tashih | Correction: Samet Üstün

Yayın Türü: Kitap | Publication Type: Book - Monograph

Yayın Dili: Türkçe | Language: Turkish

Ebat | Dimensions: 13,5 x 21 cm

Baskı Sayısı | Edition: 1

Sayfa Sayısı | Pages: 542 (xxii + 520)

Yayın Tarihi | Publication Date: Ocak | January 2026

Yayın Yeri | Place of Publication: Ankara, Türkiye

Mizanpaj ve Kapak | Layout and Cover Design: FCR & Yalçın Turhan

Baskı ve Cilt | Printing and Binding: NY MATBAACILIK (Sertifika no: 50732)

Konu Kategorisi | Subject Categories

BIC: HRAX - Dini hac ve ziyaretler | Religious pilgrimage

BISAC: REL062000 - Din / İslam / Hac | Religion / Islam / Pilgrimage

THEMA: QRVX - Dini hac ve ziyaretler | Religious pilgrimage

LC Classification: BP184.3 - İslam - Hac | Islam - Pilgrimage (Hajj)

DEWEY: 297.352 - İslam - Hac | Islam - Pilgrimage (Hajj)

WoS Category: Din | Religion

WoS Citation Topics Meso: Din | Religion

WoS Citation Topics Micro: İlahiyat / Teoloji | Theology

Scopus Subject Areas: 1202 - Din ve Teoloji | Religious Studies

Atf Bilgisi | Cite as: Saygılı, Musa. *Kutsal Adımlar Hac ve Umre Rehberi: QR Kodlu Ziyaret Yerleri*. Ankara: FCR Yayın Ltd.-Fecr, 2026.

© Tüm hakları saklıdır | All rights reserved: FCR YAYIN LTD.

Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1 06050

Altındağ-Ankara/TÜRKİYE • Tel: +90 (312) 310 08 60

www.fcr.com.tr • fcr@fcr.com.tr

Kutsal Adımlar

Hac ve Umre Rehberi
QR Kodlu Ziyaret Yerleri

Musa SAYGILI

Ankara 2026

Yazar Hakkında

Musa SAYGILI

Yazar, 1977 yılında Trabzon/Dernekpazarı'nda doğdu. İlkokulu Dernekpazarı'nda tamamladıktan sonra Karamürsel İmam-Hatip Lisesinden 1994 yılında mezun oldu. Daha sonra Atatürk Üniversitesi Erzincan İlahiyat Meslek Yüksek Okulu (1998), Anadolu Üniversitesi İktisat Fakültesi (2004), Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi (2009) ve Atatürk Üniversitesi İş Sağlığı ve Güvenliği (2019) bölümlerini bitirdi. Yüksek lisansını, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı, Din Eğitimi bilim dalında “Kur'an'da Cehennem Kavramının Din Eğitimi Açısından Tahlili” konulu teziyle tamamladı. (2009)

1997 yılında Erzincan'da İmam Hatip olarak göreve başlayan yazar, Kocaeli/Gebze, Almanya/Köln ve Bayburt'ta İmam hatip, Müezzin kayyım ve Din hizmetleri uzmanı olarak görev yaptı. Halen Diyanet İşleri Başkanlığı, Din Hizmetleri Genel Müdürlüğünde “Eğitim Uzmanı” olarak görev yapan yazar evli ve iki kız çocuğu babasıdır.

E-mail: musasaygili7661@gmail.com

Yazarın Eserleri:

Din Eğitiminde Sakındırma ve Cehennem Gerçeği, Kitabı Yayınevi, 2010
İnançtan Eyleme Namaz, Fecr Yayınevi, 2021

About the Author

Musa SAYGILI

The author was born in 1977 in Dernekpazarı, Trabzon. After completing his primary education in Dernekpazarı, he graduated from Karamürsel Imam-Hatip High School in 1994. He later completed programs at Atatürk University Erzincan Vocational School of Theology (1998), Anadolu University Faculty of Economics (2004), Ankara University Faculty of Theology (2009), and Atatürk University Occupational Health and Safety Program (2019).

He received his master's degree from Marmara University, Institute of Social Sciences, Department of Philosophy and Religious Studies, Division of Religious Education, with a thesis titled "*An Analysis of the Concept of Hell in the Qur'an from the Perspective of Religious Education*" (2009).

Beginning his career as an Imam-Hatip in Erzincan in 1997, the author served as an imam-hatip, muezzin-caretaker, and religious services specialist in Kocaeli/Gebze, Cologne/Germany, and Bayburt. He is currently employed as an Education Specialist at the Presidency of Religious Affairs (Diyamet İşleri Başkanlığı), Directorate General of Religious Services. He is married and the father of two daughters.

E-mail: musasaygili7661@gmail.com

Publications:

Warning in Religious Education and the Reality of Hell, Kitabi Publishing, 2010

Prayer: From Faith to Practice, Fecr Publishing, 2021

Kitap Hakkında

Kutsal Adımlar Hac ve Umre Rehberi

QR Kodlu Ziyaret Yerleri

Kutsal Adımlar, hac ve umre ibadetlerini dinî, ilmî, tarihi ve manevî boyutlarıyla ele alan kapsamlı bir rehber niteliğindedir. Eser, İslam'ın en köklü ibadetlerinden biri olan hacın tarihsel gelişimini kainatın yaratılışından Hz. Âdem ve Hz. İbrâhim'e uzanan çizgide temellendirmekte, cahiliye döneminde ibadetin uğradığı dönüşümleri ve Hz. Muhammed'in (s.a.s) tevhid eksenli müdahalesiyle yeniden asli hüviyetine kavuşmasını ayrıntılı biçimde açıklamaktadır. Kitap, hac ve umrenin farz, vacip ve sünnetlerini fikhî bir çerçevede sunarken aynı zamanda menâsikin her bir unsurunun sembolik anlamlarını derinlemesine yorumlamaktadır. Kâbe, Safa ve Merve, Arafat, Müzdelife, Cemerat gibi ibadet mekânlarını ve buralarda yapılan ibadetleri kulluğun eğitici aşamaları olarak ele almaktadır.

Eserin ikinci bölümü hac ve umre ibadetinin adım adım uygulanışını, sahada karşılaşılabilecek güçlükleri ve çözüm önerilerini ve ibadetin bilinçli bir şekilde icrası için gerekli bilgilendirmeleri içermektedir. Üçüncü bölümde ibadetin içinde yer alan kavramların geniş açıklamaları, tarihi dönemdeki aşamaları, alacağımız dersler ve kazanımlar anlatılmaktadır. Dördüncü ve beşinci bölümlerde ise Mekke-i Mükerrreme ve Medine-i Münevvere'deki ziyaret yerleri dinî, tarihî, kültürel ve manevî bağlarıyla tanıtılmakta, Peygamber Efendimizden (s.a.s) ve sahabe efendilerimizden hatıralarla açıklanmaktadır. Ayrıca ziyaret yerlerine ulaşım için kitapta yer alan QR kodlar bu alanda bir ilk olarak büyük kolaylık sağlamaktadır. Bu yönleriyle *Kutsal Adımlar*, hem ilk defa hac veya umreye gidecekler için pratik bir kılavuz hem de ibadetin dinî, tarihî, sembolik ve fikrî boyutlarını anlamak isteyenler için bütüncül bir başvuru kaynağı niteliği taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Hac; Umre; Kâbe; Menâsik; İslam Tarihi

About the Book

Sacred Steps A Guide to Hajj and Umrah

QR Code-Enabled Visiting Sites

Kutsal Adımlar (Sacred Steps) is a comprehensive guide that addresses the rituals of Hajj and Umrah in their religious, scholarly, historical, and spiritual dimensions. The work grounds the historical development of Hajj—one of Islam’s most deeply rooted acts of worship—along a trajectory extending from the creation of the universe to the times of Prophet Adam and Prophet Abraham. It meticulously explains the transformations the ritual underwent during the pre-Islamic period and how it was restored to its original essence through the monotheism-centered intervention of Prophet Muhammad (peace be upon him).

While presenting the obligatory (farḍ), required (wājib), and recommended (sunnah) elements of Hajj and Umrah within a jurisprudential framework, the book also offers in-depth interpretations of the symbolic meanings of each ritual act. Sacred sites such as the Kaaba, Safa and Marwa, Arafat, Muzdalifah, and the Jamarat—and the rites performed therein—are examined as formative stages in the education of servitude.

The second section provides a step-by-step guide to performing Hajj and Umrah, addressing potential challenges encountered in the field, offering practical solutions, and supplying essential information for the conscious fulfillment of the rites. The third section elaborates on the key concepts embedded within the rituals, their historical phases, and the lessons and spiritual gains to be derived from them. The fourth and fifth sections introduce the sites to be visited in Mecca al-Mukarramah and Madinah al-Munawwarah within their religious, historical, cultural, and spiritual contexts, enriched with memories and accounts from the Prophet (peace be upon him) and his Companions. Moreover, the inclusion of QR codes to facilitate access to these sites represents a pioneering feature that offers significant convenience.

In these respects, *Kutsal Adımlar* serves both as a practical guide for those undertaking Hajj or Umrah for the first time and as a comprehensive reference for readers seeking to understand the religious, historical, symbolic, and intellectual dimensions of these acts of worship.

Keywords: Hajj; Umrah; Kaaba; Pilgrimage Rituals; Islamic History

*Bu eserimi, varlığıyla bana güç veren,
dualarıyla yolumu aydınlatan muhterem annem Fatma Saygılı'ya,
her daim rahmetle andığım babam Muhittin Saygılı'ya,
hayat yolculuğunda desteğim eşim Züleyha Saygılı'ya,
hayatıma sevinç katan iki can parçam,
göz aydınlığım Ahsen Ecrin Saygılı ve
Meryem Zümra Saygılı'ya ithaf ediyorum.*

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	
KUTSAL BİR ÇAĞRI: HAC VE UMRE	7
Haccın Başlangıcı: Hz. Âdem'den Hz. İbrâhîm'e	7
Şirkin Gölgesinde Hac	8
Haccın Şirkten Arınması	9
Haccın Dindeki Yeri: İslam'ın Beş Şartından Biri	12
Haccın Farzları, Vacipleri ve Sünnetleri	14
Hac Ayları/Günleri: Zamanın Kalbinde Atan Günler	15
Yapılış Şekli Bakımından Hac	17
İfrad Haccı/Tek İbadet Tek Niyet	17
Kıran Haccı/İki İbadet Tek Niyet	18
Temettu (Faydalanma) Haccı/İki İbadet İki Niyet	18
Umre: Kutsal Ziyaretin Adı	18
İki Umre Arasında Af	19
En Büyük Makam: Allah'ın Misafiri	19
Hacla Birlikte Umre	20
Ramazan'da Umre: Haccın Gölgesinde Bir Mükâfat	20
Dört Hâtıra: Peygamber Efendimiz'in (s.a.s) Umreleri	21
Hudeybiye Umresi: Geri Dönülen Umre	21
Umretü'l-Kazâ: Ertelenmiş Ziyaretin Telafisi	22
Ci'râne Umresi: Huneyn'den Sonra Bir Nefes	23
Vedanın İçinde Umre	23
Mübarek Yolculuğa Hazırlık	24
Takva Azığıyla Azıklanmak	26
Takva Elbisesini Kuşanmak	28
Yolculuğun Ahlakı: Saygı ve Sabır	28
İKİNCİ BÖLÜM	
ADIM ADIM HAC VE UMRE	31
İhram'a Bürünme ve İhram Namazı: İlahi Davetin İlk Adımı	31
Umre'ye Niyet ve Telbiye	32
Mekke'ye Varış ve Otele Yerleşme	34

Kâbe'ye Varış ve Umre Tavafı	35
Tavaf Namazı: Tavafın Şükürü	38
Umre'nin Sa'yi: Safâ ile Merve Arasında Anlamlı Koşu	39
Tıraş Olup İhramdan Çıkma	40
Arafat'a Hazırlık: Madden ve Manen	41
Hac İçin İhrama Giriş ve Arafata Çıkış	42
Arafat'a Varış: Sonsuz İkrâmın Eşiğinde	45
Arafat Vakfesi: Zamanı Durduran Duruş	46
Müzdelife'ye Hareket İçin Hazırlık ve İntikal	48
Müzdelife'ye Varış, Namaz ve Vakfe	49
Cemerat'a Varış ve Şeytan Taşlama	51
Kurbanların Kesilmesi ve Tıraş Olup İhramdan Çıkma	51
Ziyaret Tavafı ve Haccın Sa'yi	52
Bayramın 2. ve 3. Günü Şeytan Taşlama	53
Veda Tavafı ve Mekke'den Ayrılış	54
Mescid-i Nebevi ve Peygamber Efendimizin (s.a.s) Kabrini Ziyaret	54
Ravza-i Mutahhara'yı Ziyaret ve Orada Namaz Kılmak	58
Medine'deki Zamanımızı Değerlendirme	59
Medine'den Ayrılış	60

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

HER ADIMDA BİR MANA: KAVRAMLARIN IŞIĞINDA HAC VE UMRE	61
Mikât: İlahi Yolculuğun Eşiğinde	62
İhram: Dünyevî Olandan İlahî Olana Geçiş	66
İhram Yasakları: Kullukta Farkındalık Eğitimi	68
İhramlıyken Yasaklanan Davranışlar ve Ceza Gerektiren Fiiller	69
İhram Namazı: Kalbin Yola Hazırlığı	72
Niyet: İbadetin Kalbi Temeli	74
Hac ve Umre'de Yapacağımız Niyetler	75
Niyetin Ardındaki Hakikat	77
Telbiye: Teslimiyetin Arşa Yükselen Sesi	78
Telbiye'nin Ardındaki Hakikat	79
Telbiye ve Tevhid Bilinci	79
Telbiye ve Teslimiyet Bilinci	81
Telbiye ve Hamdin Bereketi	82
Diğer Zikirler: Dilin İbadeti	85

Tehlîl: Kelime-i Tevhidi Tekrar Etmek	85
Tekbîr: Yüce Allah'ın Büyüklüğünü İfade Etmek	86
Tesbih: Yüce Allah'ı Eksikliklerden Tenzih Etmek	88
Tahmîd: Hamd Edilen Dua Sözleri	89
Salâvat-ı Şerife (Salâtüselâm)	90
Harem Bölgesi: Yasakla Gelen Hürmet	92
Kâbe: İlahi Temeller Üzerinde Bir Medeniyet	94
Kâbe'nin İsimleri: Her İsmiyle Ezeli Bir Tanıklık	95
Kâbedeki Vazifeler	99
Kâbe: İlk İbadet Yeri	102
Kâbe'nin Yeniden İnşası ve Tarihî Değişimleri	104
Kâbe: Yüce Allah'a Teslimiyetin ve Tevhidin Merkezi	109
Kâbe: İnsanlığın Maddî ve Manevî Hayatına Destek	111
Kâbe: İnsanlar İçin Toplanma ve Güven Yeri	112
Kâbe: Âlemlere Rahmet ve Hidâyet Kaynağı	114
Kâbe: Emanetin Ehline Verilmesi	115
Kâbe: Tavafın Merkezi	118
Kâbe: Secdelerin Ortak Yönü	119
Kâbe: Arınmanın Mekânı	122
Kâbe'ye Gitmeye Engel Olanlar Azabı Hak Etmişlerdir	124
Kâbe'nin Köşeleri: Kudretin Dört Yönü	124
Rüknühacerülesved (Hacerülesved Köşesi)	125
Rüknülirâkî (Irak Köşesi)	125
Rüknüşşâmî (Şam Köşesi)	125
Rüknülyemânî (Yemen Köşesi)	125
Kâbe Kapısı: Kurtuluşa Açılan Kapı	126
Kâbe Örtüsü: Beytullah'a Giydirilen Hürmet	128
Hâcerülesved: Bir Taşın Etrafında İnsanlık	129
İstilâm: Hacerülesved'e Selâm Vermek	131
Mültezem: Sonsuz Merhametin Eşiği	134
Hatîm: Yarım Daire, Tam Teslimiyet	136
Hicr: Kâbe'den Bir Parça	136
Hicr'in Kâbe'ye Dâhil Edilişi ve Yeniden Ayrılışı	137
Makam-ı İbrahim: Bir Taşta Kalan Tevhid Hikâyesi	138
Müstecâr: Affa Sığınılan Kapı	140
Mi'cen ve Makam-ı Cibril	140

Altın Oluk (Mizâb-ı Kâ'be): Rahmetin Aktığı Yer	142
Şâzervân: Kâbe'nin Etekleri	143
Osmanlı Revakları	144
İsra ve Mirac Yolculuğunun Başladığı Yer	146
Ümmü Hânî: Göğe Açılan Evin Sahibi	147
İsra ve Mi'rac: Gecede Saklı Mucize	148
Mi'rac ve Namaz Bilinci	150
İsra'nın Şehri, Miraç'ın Ruhu: Kudüs	157
Mescid-i Aksa'daki Son Nöbetçi	158
Tavaf: Kalbin Yedi Secdesi	160
Remel: İmanın Diri Adımı	162
Iztıbâ: Teslimiyetin Sembol Duruşu	162
Şavt: Kalbin Secdesi	163
Tavaf Türleri	163
Tavaf Namazı: Şükürün Secde Hâli	166
Tavaf Namazı ve Tevhid Bilinci	167
Bir Tavaf Bin Ders	168
Tavafın Gölgesinde Kudret ve Birlik	169
Zemzem: Rahmetin Yeryüzündeki Damlaları	171
Zemzem Kuyusunun Tarihi Serüveni	172
Zemzem Kuyusunun Günümüzdeki Kullanımı ve Dağıtımı	174
Zemzemin Hz. Peygamber'in (s.a.s) Hayatındaki Yeri	175
Zemzem: Şifalı ve Doyurucu Bir Rahmet Kaynağı	176
Zemzemin Manevi Bereketi	177
Zemzem: Helal Bir Yudum, Helal Bir Ömür	178
Sa'y: Hz. Hâcer'in Umuda Yürüyüşü	179
Sa'y ve İlgili Hususlar	182
Safâ ve Merve Tepeleri: Tevekkülün ve Umudun Yolu	184
Resûlullah'ın (s.a.s) Safâ Tepesinde İslâm'ı Tebliğ Etmesi	185
Tıraş: Teslimiyetin Simgesi	186
Sa'y ve Tıraş'ın Ardındaki Hakikat	187
Tıraşlı Başlara İnen Merhamet	188
Bir Cihad Eğitimi: Saçtan Baş Vermeye	189
Arafat: Haccın Kalbi	189
Arafat'ta İlahi Bildiri: Şirkle Hesaplaşma	191
Arafat: Kendini Bilmek	194

Arafat: Affa Yolculuk	196
Arafat: Kardeşliğin Zirvesi	197
Arafatta Veda Hutbesi ve Evrensel İlkeler	197
Arafat: Ümmetin Kongresi	204
Afafat'ta Veysel Karani	205
Arafatta Zübeyde Suyu: Arafat'taki Serinlik	206
Cebelirahme: Rahmetin Kalbi	207
Vakfe: Zamanı Durduran Duruş	208
Mescid-i Nemire: Arafat'ın Kalbinde Bir Mescid	209
Mescid-i Hayf: Peygamberlerin Mescidi	210
Meş'ar-i Harâm: Kalbin Uyanışı	212
Müzelife: Hacının Gönül Durağı	212
Muhassir Vadisi: İbretin Gölgesi	214
Mina: Nefsin Kurban Edildiği Yer	216
Hz. İbrahim'in Kurban İmtihanını Gerçekleştirdiği Yer	217
Mina'da Günümüzde Mevcut Olmayan Dört Mescid	218
Mina: Taşların Konuştuğu An	218
Cemreler ve Şeytan Taşlama: İsyana Atılan Taşlar	220
Kurban: Yakınlığın Bedeli	221

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

MEKKE-İ MÜKERREME VE ZİYARET YERLERİ	225
Mekke Kapısı (Rahle): Kur'an'ın Gölgesinde Geçilen Kapı	225
Ebu Talip veya Beni Haşim Mahallesi	226
Boykot Kararı: Üç Yıl Süren Mahsuriyet	227
Senetü'l Hüzzün: Ayrılıkların Yılı	229
Ebu Kubeys Dağı: Mekke'nin Sessiz Bekçisi	230
Hacerülesved'in Sığınağı	230
Câhiliye Döneminde "el-Emîn" Dağı	230
Tâif Dönüşü Merhamet Tercihi	231
Zirvesinde Bir Mucize: Ayın Yarılması	231
Hacca Davet ve Fetih Ezanı	232
Peygamber Efendimiz'in (s.a.s) Doğduğu Evin Yeri	232
Peygamber Efendimiz'in (s.a.s) Doğumu ve Çocukluğu	233
Sütanesiyle Geçen Yıllar	234
Annesinin Vefatı	234

Vaadedilen Peygamber	235
Peygamber Efendimiz (s.a.s) ile Hz. Hatice'nin Evi	236
Evin Günümüze Ulaşan Serüveni	236
Hatıralarla Dolu Bir Mekân	237
Müşriklerin Zulmüne Siper	237
Kutlu Nesil	238
Hicretin Başlangıcı	239
Bir Evladın Tercihi	239
İlk Vahyin Heyecanını Yaşayan Mekân	240
Ebu Cehil'in Evinin Yeri	240
İslâm'a Karşı Duruşu	241
Hidâyeti İçin Dua	242
Dârü'l-Erkam: İslam'ın İlk Karargâhı	242
Genç Bir Yürek ve Büyük Bir Hizmet	243
Dârü'l-Erkam'ın Kapıları İslam'a Açılıyor	243
Hidâyet Yolu Bu Evden Geçti	244
Tarihsel Süreçte Dârü'l-Erkam	244
Dârünnedve: Kureys'in Karar Mekânı	244
Hilfü'l-Fudûl: Zulme Karşı Erdemli Bir İttifak	246
Bir Çılgılık: Yemenli Tâcirin Feryadı	246
Hilfü'l-Fudûl'ün Kuruluşu	246
Hilfü'l Fudûl Antlaşmasının Yapıldığı Yer	247
Yemin Metni	247
Zulme Karşı Hilfü'l-Fudûl'ün Etkisi	247
Abdullah b. Cüd'ân: İyilikler İçinde Bir Kayıp	249
Hilfü'l-Fudûl'ün Gölgesinde: Zulme Karşı Vicdanın Kıyımı	250
Hz. Ebû Bekir'in (r.a.) Evinin Yeri	251
Hz. Ebubekir (r.a.): İki Kişiden Biri	252
Hz. Ömer'in (r.a.) Evinin Yeri	256
Hz. Ömer (r.a.): Kalbinde Hakikat, Dilinde Adalet	256
İslam'a Yolculuk	257
İslam'ı İlan Etmek	258
Hak ile Bâtılı Ayırın	258
Halifeliği: Adaletin Gür Sesi	260
Seni Dinlemiyoruz Ey Ömer	261
Ey Sâriye! Dağa Çekil, Dağa!	263

Vefatı	263
Ecyad Kalesi	264
Makberetü'ş Şübeyke: Toprağa Gömülen Masumiyet	264
İslam'ın İlk Şehitleri: Hz. Sümeyye'nin ve Yasir'in Kabri	265
Cahiliyede Kız Çocukları	265
İslam ile Gelen Merhamet	267
Bi'r-i Tuva: Peygamberimizin (s.a.s) Mekke'ye Giriş Kapısı	269
Mekke'nin Fethi ve Tuva Kuyusu'nda Bir Gece	270
Veda Haccı ve Son Konaklama	270
Hz. Zeyneb'in Acı Dolu Hicreti	271
Şecere Mescidi: Mucizenin Tanığı	272
Râye (Sancak) Mescidi: Fethin Hatırası	273
Mescid-i Cin: Sessiz Âlemin Vahiyle Uyanışı	274
Cennetü'l Muallâ: Zamanın Sessiz Tanıklığı	276
Hz. Hatice (r.anhâ): Rabbinden Selâm Alan Kadın	278
Bereketli Bir Ortaklık ve Kutlu Bir Evlilik	279
Peygamberliğin İlk Anları ve Hz. Hatice'nin İmanı	280
Peygamber Efendimiz'in (s.a.s) Mekke'nin Fethinde Konakladığı Yer	281
Seyyid Konakları: Mukaddes Yolculukta Sığınılan Gölge	282
Mescid-i İcabe: Yüreklere ve Duaların Kavuştuğu Mekân	285
Abdullah b. Ömer'in Kabri: Sünnetin Nöbetçisi	286
İzzet ve Hikmetin Sesi	286
Sadakate Adanmış Bir Hayat	287
Akabe Mescidi (Mescid-i Bey'a): Biatın Gölgesinde	290
Akabe'nin Ruhuyla Diriliş	293
Ten'im Mescidi: İhrama Açılan En Yakın Kapı	295
Bir Rahmet İzni, Bir Hatıranın İzinde	295
Hz. Hubeyb ve Zeyd b. Desine'nin Şehit Edildikleri Yer	296
Bir Tuzak ve Masumiyetle Atılan Adımlar	296
Âsım b. Sâbit: Arıların Koruduğu Sahabi	297
Hubeyb b. Adî: Direniş ve Mucizevi Haller	298
Zeyd b. Desine'nin Şahitliği	299
Şehitlere Hürmet, Zalimlere Beddua	299
Hudeybiye: Sabırla Yazılan Zaferin Adı	300
Rüyadan Doğan Yolculuk	300
Kasvâ'nın Çöktüğü: İlahi Bir İşaret	301

Hız. Osman'ın Görevi ve Sadakati	301
Bey'atürrıdvân: Sadakatin Andıyla	301
Hız. Osman'ın Yerine Yapılan Biat	302
Hudeybiye Antlaşması: Barışın Gücü	302
Ebû Cendel'in Hüznülmü İmtihanı	303
Hudeybiye: Görünmeyen Zafer	304
Hudeybiye: Yüce Allah'ın Rızasını Kazandıran Biat	304
Biatın Mânâsı ve Mümin Üzerindeki Mesuliyeti	305
Mekke Müzesi: Kutsal Emanetlerin Sessiz Tanığı	306
Ci'râne: Dünya Malı ile İmtihanın Adı	308
Ci'râne: Kalbin Terazisi	310
Bir Kardeşlik Buluşması: Şeymâ ile Görüşme	311
Ci'râne Umresi	312
Tâif: Taşların Ardındaki Rahmet	312
Lât Putunun Gölgesinde	313
Ebrehe'ye Yol Gösterenler	313
Sakif Kabilesini Ziyaret: Mekke'den Tâif'e Bir Umud	314
Bir Bağıın Gölgesinde Rahmet	315
Dağlar Üzerine İnen Merhamet	316
Mekke Kapılarında Himaye Arayışı	317
Tâif'ten Medine'ye Gelen Heyet	317
Abdullah b. Abbas Mescidi ve Taif Şehitliği	318
Abdullah b. Abbas: Kur'an'ın Tercümanı	318
Mescid-i Addâs	320
Addâs: Bir Üzümlü Tabagından Cennete Uzanan Yol	320
Madhun Mescidi (Kantara Camii)	321
Mescid-i Kûu': Tâif Yolculuğunun Ardında Bıraktığı İz	322
Sidre Mescidi	323
Urve b. Mes'ud: Hakkı Haykıran Bir Davetçi	324
Tâif Kuşatmasından Sonra İslâm'la Tanışma	325
Tâif'e Dönüş ve Şehadet	326
Sevr Dağı: Hicret Yolunun İlk Eşiği	327
Hicret: Sessiz İnkılâp	327
Karanlık Planlar ve İlâhî Tedbir	328
Hazırlıklar: Kulun Sorumluluğu	329
Sessiz Hizmetkârlar	330

Boşa Çıkan Tuzaklar ve Kızgın Kalabalık	330
Mağaranın Eşiğinde İlahî Koruma	331
Hira (Nur) Dağı: İlk Vahyin Mekânı	333
İlk Vahiy: Yaratan Rabbinin Adıyla Oku	334
Kur'an: Hayata Yön Veren Kitap	336
Vahiy Müzesi: Hira'nın Eteklerinde Bir Yolculuk	338
Hz. Âmine'nin Kabri	340
Soylu Bir Anne, Kutsal Bir Emanet	340
Hz. Meymûne (r. anhâ) Annemizin Kabri: Yol Üzerinde	
Mukaddes Bir Durak	341
Son Nikâh	342

BEŞİNCİ BÖLÜM

MEDİNE-İ MÜNEVVERE VE ZİYARET YERLERİ	345
Medine: Peygamber Efendimize (s.a.s) İttaatin Anlam Bulduğu Yer	346
Medine: Sakın Terki Edepten	348
Medine: Kötülükleri Barındırmayan Şehir	349
Medine: İmanın Hayata Dönüştüğü Şehir	350
Medine: Hicret ve Selâmet Yurdu	350
Medine: İslam Kardeşliği Yurdu	351
Medine: Selâm, Sıla-i Rahim	353
Medine'deki Ziyaret Yerleri	353
Mescid-i Nebevî: İnşasından Bugüne	354
Günümüz Mescid-i Nebevî: Maneviyatın ve Mühendisliğin	
Buluştuğu Yer	356
Minber: Peygamberden Günümüze Hikmetin Yükseldiği Yer	357
Mihrap: İslam'ın İlahi Yönü	359
Minare: Mescid-i Nebevî'de İslam'ın Yükselen Sesi	360
Ravza-i Mutahhara: Cennet Bahçesinden Bir Köşe	361
Ravza-i Mutahhara'daki Sütunlar	361
Hücre-i Saâdet: Peygamber Efendimiz'in (s.a.s) Kabr-i Şerifi	365
Osmanlı Hatırası Levha	366
Hücre-i Saâdet'in Önündeki Şiir	367
Hücre-i Saâdet'in Gölgesinde: Bir Ömür Tevazu Nöbeti	369
Kabr-i Şerif'e Kurşunla Örülmüş Sadakat: Nûreddin Mahmud Zengî	370
Kubbetü'l-Hadrâ: Gönüllere Kök Salan Yeşil Kubbe	371

Cennetü'l Bakî': Sessizliğin Ardında Saklı Yıldızlar	373
Saygı ve Edeple: Cennetü'l-Bakî' Ziyareti	376
Hz. Fatıma (r.anhâ): Babasının Gönül Parçası	377
Fâtıma bint Esed (r.anhâ): Annemden Sonra Annem	379
Sa'd b. Muâz (r.a.): Yetmiş Bin Meleğin Katıldığı Cenaze	380
Osman b. Maz'ûn (r.a.): Allah'ın Himayesine Sığınan Sahabe	381
Hz. Abbas (r.a.): Gizli Himayenin Gönül Eli	382
Ebû Saîd el-Hudrî (r.a.): Medine Müftüsü	383
Hz. Aişe (r.anhâ): Sünnetin Bilge Rehberi	384
Nevfel b. Hâris (r.a.): Fidyeye Gelen Hidâyet	386
Abdûlmecid Efendi: Son Halife	387
Ali Ulvi Kurucu: Konya'dan Cennetü'l-Bakî'ye	390
Mahmut Sami Ramazanoğlu	391
Şeyh Şâmil: Kafkas Kartalı	392
Ebû Talha ve Beyrahâ Hurmalığı: Sadakatin ve İnfakın Örneği	394
Ebû Talha: İmanın Mehir Olduğu Evlilik	395
Yazma Eserler ve Kitaplar Bürosu: İslam Kültürünün Derinliklerine Yolculuk	396
Mescid-i Nebevi Kütüphanesi: Mektebetü'l Mescid-in Nebeviyyi's Şerif	397
Ebû Eyyûb el-Ensârî'nin Evinin Yeri: Mihmandâr-ı Nebî	398
Peygamber Efendimiz'in (s.a.s) Babası Hz. Abdullah'ın Kabrinin Yeri	400
Sakîfetü Benî Sâide: Hilafetin Doğduğu Gölge	402
Safiyah Müzesi: Tarih ve Teknolojinin Buluşma Noktası	403
Gamame Mescidi: İlahi Gölgenin İzinde	404
Hz. Ebubekir Mescidi: Sadakatin Gölgesinde Bir Mescid	405
Hz. Ömer Mescidi: Adaletin İzinde Bir Mescid	406
Hz. Osman Mescidi: Tevazu ve Hayâ'nın Durağı	406
Hz. Ali Mescidi: Cesaretin ve Vefânın Mekânı	407
On Yaşında Bir Secde	408
Açıktan İlk Çağrı	409
Hicretin Gölgesinde Bir Yiğit	409
Efendimiz'e (s.a.s) Son Hizmeti ve Vefatı	410
Bilâl-i Habeşî'nin Evi: Kölelikten Müezzinliğe	411
İlk Ezan	412
Kâbe'nin Damında: Zulümden Zafere	412
Müezzinlerin Efendisi	413

Bilal'i Susturan Ayrılık	413
Cennetteki Pabuç Tıkırtısı	414
Kara Kadının Oğlu	415
Diğer Müezzinler	415
Medine Tren İstasyonu: Raylar Üzerinde Bir Ümmet Rüyası	416
Hamidiye (Amberiyeye) Mescidi: Hicaz Demiryolu'nun Sessiz Nöbetçisi	417
Sukya Mescidi: Toprağa Düşen Bereket	419
Beyti Fâtuma (Fatıma bint. Hüseyin b. Ali): Kerbela'nın Gölgesinde Bir Yürek	420
Ben-i Uneyf Mescidi: Hicretin İlk Sabahı	421
Kubâ Mescidi: Temeli Takva Olan Mescid	422
Bi'ri Erîs: Hilâfetin Tanığı	425
Mescid-i Dırâr: Fitne Ateşinin Gölgeleleri	426
Mescid-i Kibleteyn: Kudüs'ten Kâbe'ye	427
Cuma Mescidi: Özgürlüğün Sembolü	429
Hacim/Usbe Mescidi ve Azik Kuyusu: Nurla Aydınlanan Mescid	430
Rûme Kuyusu/Hz. Osman Kuyusu: Medine'nin Serin Nefesi	432
Hz. Osman (r.a.): İki Nur Sahibi	433
Bi'ri Gars: Efendimiz'in (s.a.s) Cenaze Suyu	435
Bi'rul Fakîr: Selman-ı Farisi Kuyusu	436
Selmân-ı Fârisî: İslam'ın Oğlu	436
İtbân b. Mâlik Mescidi	438
Zülhuleyfe Mescidi: Hz. Peygamber'in (s.a.s) Mikat Yeri	439
Seniyyetü'l-Vedâ'	440
Bedir: Bir Dua, Beş Bin Melek	442
Bedir Şehitliği	448
Ariş Mescidi: Bedir'in Şanlı Karargâhı	449
Cebelîmelâike: İlahi Yardımın Nuru	450
Uhud ve Peygamber'e (s.a.s) İtaatin Önemi	451
Emre İtaatsizlik	453
Hz. Hamza'nın Şehâdeti	454
Uhud Savaşı'nda Bir Hüzün	454
Resûl-i Ekrem'in (s.a.s) Mübarek Bedeni Yara Alıyor	454
Musab b. Umeyr'in Şehadeti ve Hz. Peygamber'in (s.a.s)	
Şehit Olduğu Haberi	456
Uhud'da Şehitler	457

Şehidlerin Defni	458
Savaşın Sonuçları	460
Uhud Şehitliği	461
Amr b. Cemuh'un Şehadet Arzusu	463
Sa'd b. Ebi Vakkas ve Abdullah b. Cahş: İki Kahramanın Sessiz Anlaşması	464
Hız. Hamza: Şehitlerin Efendisi	465
Vahşi b. Harb: Hız. Hamza'nın Kanından İslâm'a	466
Ümmü Umâre (Nesibe bint Kâ'b): Uhud'un Fedakâr Kadını	469
Sümeyra Binti Kays: Peygamber Sevgisi	470
Hanzale b. Ebû Âmir: Meleklerin Yıkadığı Sahabe	471
Amr b. Sâbit: Az Çalışıp Çok Kazanan Sahabi	472
Tübba Kuyusu	473
Fesih Mescidi: Yaraların İçinde Bir Secde Mekânı	474
Hamrâülesed: Kararlılığın Göstergesi	474
Hendek Savaşı ve Yedi Mescidler	477
Bedir, Uhud, Hendek Savaşları ve Cihad Bilinci	481
Meşru Müdafaa ve Savaşta Ölçü	482
Cihad: Yüksek Bir Gayretin Adı	482
Şehitlik ve İlahi Mükâfat	484
Fahreddin Paşa ve Medine Müdafaası: Bir Avuç Kum, Bir Yudum Sadakat	484
Mondros'a Rağmen Medine Teslim Edilmedi	486
Padişah Fermanı da Onu Durduramadı	486
Secde Mescidi/Ebu Zer Mescidi: Şükrün Secdeye Dönüştüğü Mekân	487
İcabe Mescidi (Mescidi Mübahele): Kabul Olunan Duanın Gölgesinde	488
Zırh Mescidi (Şeyhayn Mescidi): Beşeri Tedbir	490
Beni Harise Mescidi (Mustarah Mescidi):	491
Vadi Akik ve Urve b. Zübeyr Kasrı: Mübârek Vadi	492
Dua: Sonsuz Umutların Dili	493
KAYNAKÇA	503
DİZİN	515